

ΜΑΡΙΛΕΝΑ Ζ. ΚΑΣΙΜΑΤΗ
Επιμελήτρια Εθνικής Πινακοθήκης

«Πρωτότυπη χαρακτηριστική»

«Η Καθημερινή», 28 Δεκεμβρίου 2003.

Ο ΜΑΡΚΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ ακολουθώντας την ιδιοματική γλώσσα που είναι ταυτισμένη με την υψυτυπία -χαρακτική σε ξύλο, ή λινόλεουμ στην περίπτωση αυτή- δημιουργεί εκτός χρόνου αλλά εντός τόπου θεοσκεπούς, πρωτότυπη χαρακτηριστική. Η καθαρότητα της δουλειάς του πηγάζει από ένα σπάνιο για τα σημερινά δεδομένα ερέθισμα, που είναι η πνευματική και καλλιτεχνική σχέση του με το Άγιον Όρος. Η σχέση αυτή είναι απόλυτη και άμεση γιατί φέρει τα πιστοποιητικά της άμεσης γνώσης της Αγιορείτικης Ορθόδοξης χαρακτηριστικής. Είναι μια τέχνη μέσα από την οποία επιβίωσε μια ξεχωριστή έκφραση λαϊκής θρησκευτικότητας: ο Καμπάνης τη γνώρισε εις βάθος, αφού τα τελευταία χρόνια εκπονεί, από τις αυθεντικές χάλκινες μήτρες που φυλάσσονται σε διάφορες μονές, νέα τυπώματα. Με τη δεξιοτεχνία του «εργοχειρά» διασώζει και αναπαράγει μοναδικές «Χάρτινες Εικόνες», όπως τις ονόμασε η αείμνηστη Ντόρη Παπαστράτου, ενώ αναδεικνύεται μια τέχνη που ήκμαζε όσο καμία στο Άγιον Όρος. Η σιωπηρή αυτή δουλειά έχει δέσει τον Μάρκο Καμπάνη και το Άγιον Όρος με πνευματικά «δεσμά», αλλά ακόμη ουσιαστικότερα με το δικό του «Όρος», το εργαστήριο χαρακτηριστικής του στην Αθήνα.

Εκπαιδευμένος, αρχικώς στο Λονδίνο ως ζωγράφος, ανακαλύπτει, όπως και τόσοι άλλοι εικαστικοί μετά την πρώτη του επίσκεψη στο 1991 στο Άγιον Όρος, έναν νέο κόσμο, που έχει τον τρόπο να μετατρέπει τον (άρρενα) περιηγητή σε προσκυνητή. Έτσι μεταβάλλεται και ο «δυτικότροπος» Καμπάνης συνεπικουρούμενος μάλιστα από την ξεχωριστή προσωπικότητα του ιερομόναχου Ιουστίνου Σιμωνοπετρίτη- σε χειρώνακτα της ορθόδοξης χαρακτηριστικής αλλά και σε εμπνευσμένο δεξιοτέχνη μιας απαιτητικής τέχνης. «Μας ανέπαυσαν» τα δείγματα της δουλειάς του Μάρκου Καμπάνη ομολογεί ο Καθηγούμενος της Ιεράς Μονής Ιβήρων, Αρχιμανδρίτης Βασίλειος, αποδίδοντας το αισθητικό και ηθικό περιβάλλον μέσα στο οποίο κινήθηκε ο καλλιτέχνης.

«Οι Πύργοι του Αγίου Όρους» (εκδ. «Αρμός», 1998) είναι ένας θεματικός κύκλος χαρακτηριστικών σε λινόλεουμ από 32 έργα μικρών διαστάσεων, που δουλεύτηκε από το 1996-1998 και εκτέθηκε για πρώτη φορά στην Αθήνα το 1998. Κυκλοφόρησε την ίδια χρονιά ως λεύκωμα μαζί με σχέδια και ανθολόγιο περιηγητικών κειμένων. Τα σχόλια του αρχιτέκτονα-αναστηλωτή Πλούταρχου Θεοχαρίδου προσδιορίζουν το ιστορικό πλαίσιο: από τα πρώτα χρόνια των οργανωμένων κοινοβίων στο β' μισό του 10^{ου} αι. το Όρος είχε ήδη οχυρωθεί με τείχη και πύργους, από τους οποίους διασώζονται ακόμα πολλοί.

Ο Καμπάνης ενδιαφέρθηκε, πρωτοτυπώντας θεματικά, για τα απομονωμένα και αχρηστεμένα πια οχυρά, τα οποία όμως κατά περιόδους κατοικήθηκαν ή χρησιμοποιήθηκαν ως αποθήκες πολύτιμων κειμηλίων. Εστίασε τη ματιά του -που δεν είναι του αρχαιοδίφη ή ακόμα του φωτογράφου στην αναδημιουργία μιας νέας, τυπωμένης εικόνας, η στιβαρότητα της οποίας παρά το μικρό της μέγεθος αποκαλύπτεται ως μνημειακή, ενώ μέσα από τα ερείπια διασώζει εικαστικά την ιερότητα του τοπίου. Το «λαϊκότροπο βυζαντινογενές» εικαστικό ύφος, που θα ήταν σε άλλη περίπτωση αναχρονισμός, ανασύρει στη μνήμη τη σημαντικότερη εποχή της νεοελληνικής χαρακτηριστικής, την ελληνοκεντρική περίοδο του Μεσοπολέμου, κατά την οποία εισάγονται δειλά και εξπρεσιονιστικά ερεθίσματα, στα οποία διέπρεψαν οι μαθητές του Γ. Κεφαλληνού κυρίως όμως ο Ευθ. Παπαδημητρίου.

«Το κτιστό και το άκτιστο περιχωρούνται συνευφραινόμενα», τονίζει λυρικά ο Ιβηρίτης Βασίλειος, παραπέμποντας στην ενότητα έκφρασης στόχων και αισθητικής του Μάρκου Καμπάνη, που με την πρωτότυπη «χειροποίητη» χαρακτηριστική του, έδωσε έναν «αίλαρό» οικολογικό οδηγό των «Πύργων του Αγίου Όρους». Πολυδάπανα δείγματα δουλειάς που τείνουν να εκλείψουν στον τόπο μας.